

Locuștă Redactorului:
si
Cancelat'ă Redactiunii:
in
Strat'a Morarilor Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se vor
primi decât numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii“
Articlii trimisi și nepublicați se
vor arde.
~~~~~

FEDERATIUNEA

Diurnal politiciu, literariu, comercialu și economicu.

Va fi Marti-a, Joi-a, Sambat'a și Dominec'a, demanet'i.

Din caușa s. serbatorei de astă-dinrul urmatoriu va apăra domineca.

Pest'a, 2 dec. 1868.

Diet'a Ungariei si-a inchiatu a sera lucrările în privința noastră. Dicemus si le-a inchiatu cu tote că pana la 9 l. c. mai tiene siedintie si lucra cu multă iuitela — pentru că ori ce legi ar mai crea, fia acele-a ori cătu de favoritorie, provedea ele tier'a cu tote bunetatile pamentului, pentru noi remanu de unu interesu secundariu, atunci candu nu ni se recunoște ce avemu mai scumpu pre lume, atunci candu suntemu trentiti in abisulu natiunei ungurești. Istor'ia va însemnă, că anulu 1868 era rezervat, pentru ca natiunile neungurești, si cu deosebire natiunea romana, să primesca de la unguri deodata doue lovituri, mai amare de cătu plăgele nenumerate infisite in corpulu natiunei romane in cursulu seculilor trecuti: „Legea pentru egalea indreplatire a natiunalitătilor“, in care inse natiunalitătile sunt amintite numai in titulu, era despre drepturile loru ca atari, nu este neci romana, si „Articolul de lege despre regularea Uniunii Transilvaniei cu Ungaria.“ In privința celei d'antâiavemus celu putinu leniscrea sufleteasca, că portarea exemplaria a deputatilor nostri din Ungaria, energ'ia ce au dovedit in cursulu desbaterilor si unanim'loru procedere intru neparticiparea la desbaterile speciali si parasirea dictiei, ne-au salvatu cu gloria onorea natiunale si totu sufletul romanu pote fi lenisctu in consiliu' sa, că legea ce au adusu diet'a Ungariei in privința nostra s'a facutu fără de concursul nostru, *nici unu* reprezentante alu poporului romanu nu si-a datu votulu său pentru acăsta lege. Dorere, in privința celei de a dou'a, in privința „legei pentru regularea uniunii“ ne vediuram cu totulu inseliatu intru presupunerile ce mai aveam despre deputati romani din Transilvania. Ore singuru dlu Bohatielu, care luă initiativ'a pentru cunoscutul *proiectu de resolutiune*, era candu eră să-lu asternă dictiei si sterse subsemnat'ă d'impreuna cu alti trei deputati, este caușa neintelegerii si a disordinei, ce deputati din Transilvania dovedira in siedint'ă de eri, la pertratarea „Art. de lege despre uniune“, nu vomu cercă cu asta ocasiune; destulu să insemnăm atât'a, că procederea loru n'a avutu neci unu capu. Precum o incepura asiè o si finira. Au graitu, vorbitu d'entre ardeleni DD. Macelariu, Bohatielu, s'a mai incercat DD. Tincu, Petcu si Puscariu, dura eră cu multu mai bine să nu fia avutu ocasiune neci unulu a vorbi, ci să fia remas a casa cu Dr. Ratiu. „Articolul de lege“ leitu poleitu cum se puze pre mes'a dictiei, se primi in generalu si in specialu. O trasura de condeiu si vorba de o d'fostu de ajunsu asiè dura, pentru a nimici Transilvania! A sera pro la 9 ore, acăsta tiera autonoma nu mai esista in diet'a Ungariei, — dura esista in fapta, si va esistă pana ce va trăi sufletul romanescu pre acelui pamentu udatu de sangele strabunilor nostri. Deputatii romani din Ardeau re'ntorandu-se a casa voru potè fi de invictatura in venitoriu pentru acei-a pre cari din intemplare i-ar mai prinde dorulu de a alergă la diet'a Ungariei, si de a pasă pre „terenul activității“ (!) din Pest'a.

Trecandu la afacerile fratilor de d'incolo, despre cari adversarii nostri era sciu spune multe lureri neadeverate, presintăm publicului urmatorie pasuri din „Romanul“ cu raportu la formarea nouui cabinetu:

„In siedint'ă de adi (28 nov.) a Adunării in lips'a presedintelui cabinetului, d. I. C. Bratianu, ministrul de finanțe, a declarat Adunării că ministeriul a

credintu că este in INTERESULU TIEREI să depuna a sa demisiune in manele Mariei Sale. Mari'a Sa a primitu-o si a insarcinat pe d. Dumitru Ghica cu formarea cabinetului. A trebuitu, adause d. Bratianu, să v'anunciu acăst'a, conformu usului constituțional, chiaru naintea formării biuroului, ca să n'apara in „Monitoru“ mane formarea nouui cabinetu, pân'a nu ve face acăsta comunicare.

Aflaramu cu placere că nouul cabinetu s'a formatu sub presedint'ă dlui Dumitru Ghica. Cei-l-alti ministrii ni se spune că suntu: dd. Cogalnicenu, Vasile Boerescu, Eraclidi, Alesandru G. Golescu si colonelul Duca. Acestu ministeriu dă de indata, prin înșii-si barbatii celu compunu, cea mai poterica si victorioasa demintire tutoru calomniilor, propagate de pres'a opositionii din tiera si de cea austro-maghiara din afara, in privința aliancielor inchinate de guvernul român, a politicei pangermanee si panslaviste, a bandelor armate si organizate, ce sunt in tiera si a spașimentatorului arsenale, in care s'a sustinutu de însu-si d. de Beust că România este transformata.“

Revista diurnalistică.

Dupa ce cestiunea natiunale, in locu de a se deslegă pre basea dreptatei si a ecuitatei, se ciuntă asiè precum vediuram, primindu-se in generalu si in specialu proiectul lui Deák, care in prim'a linea ne face pre toti unguri, si apoi de acă urmează a aretă predominirea limbei ungurești pretotindenea, — nu va fi de prisosu să audim ce mai d'ci si altii despre procederea ungurilor in acăsta cestiune. Eca ce scrie diurnalulu „Correspondenz“ in acăsta cestiune :

„De mai multe d'le se continua in parlamentul Ungariei lupta pentru deslegarea cestiunii natiunali, — o lupta a cărei fine e acum de multu decisă; de mai multe d'le mic'a ceta a reprezentantilor natiunilor se lupta cu majoritatea gigantica a ungurilor in lupta desperata pentru existența natiunale a milione de oameni, si noi nu potem căuta in tacere la acăsta lupta neegale. Nu suntem condusi de simpatia către unii si de antipatia către altii in contemplatiunile urmatorie; luăm punctul de vedere alu privitorului, care se intereseaza de sortea si binele poporului si nu poate ramane rece in momentul in care se decide sortea unor natiuni intregi. Si in d'lele aceste-a se decide in totu casulu sorteia tuturor poporului Ungariei fără exceptiunea ungurilor. Pentru că spad'a, cu care ungurii taia nodulu gordicu alu cestiunii natiunali, are doua taisiuri, si in momentulu in care Ungurii i-decreteaza nimicirea spiretuală a numerozelor natiuni de sub corona lui Stefanu, ei si-suscriu propri'a loru sentinția de morte. Ei provoca pre celelalte natiuni la lupta pre morte ori viață si insii li dau in mana armă, care aceste-a de buna sama o voru folosi in trist'a diua a darei de sama, candu evinemintele din cea mai nemediulocita apropiare a Ungariei voru fi ajunsu la maturitate. Ele se voru folosi cu securitate de acăsta arma, pentru că cine voiesce să traiesca, se apera contr'a mortii, si natiunalitățile voiesc a-si pastră vieti'loru natiunale.

Momentulu este seriosu, forte seriosu, si noi abiè potem precepe frivoltatea cu care unii vorbitori ai majoritatii ungurești trateaza acăsta cestiune momentosa, si cu totulu neprinciputi si suntu faimosii barbati de statu ai Ungariei. A maghiarisa voiesc acesti domni! Nu cercāmu, că ore au ei dreptu a o face acăst'a, pentru că moral'a politica de astă-dă totdeun'a dreptu succesului; cine poate, acel'a să fie a că este devis'a. Inse ore este cu potintia, ca unu ungur să maghiarisece cu succesu? Intielegemus, daca nemtii voiesc să germanizeze, daca Russ'a prochiamă Panislavismul; precelint'a spiretuală si preponderant'a materiale, facu să apara succesulu mai putinu dubiu. Inse aceste cinci milioane de Unguri, isolati, fără vr'unu radiamu din afara, fără rudenii si aliați, avisati singuru si numai la sine însi-si, pre langa aceste-a afandu-se in gradulu primitiv alu

Pretul de Prezumere: Pre trei lune . . . 4 fl. v. a. Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr. Pre anula intregă . . . 15 fl.

Pentru România: 4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2 de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertion: 10 cr. de linia, si 30 cr. tap'a timbra pentru fiecare publicatiune separat. In locul deschis 20 cr. de linia
Un exempliar costă 10 cr.
~~~~~

culturei, — aceste abiè cinci milioane de oameni voiesc a pleca sub jugulu loru pre natiunile prepondente in privința numerica, cari suntu ochiuri in caten'a celor mai mari familie de popore europene! Este aci minte sanetosa? Ungurii opun celor alalte natiuni pre „nefericit'a“ Polonia, ca să le sparia. Ei bine, noi inca vomu opune ungurilor pre Poloni'a, amintindu-li, că Russ'a poternica, colosulu nordicu, pe langa tote mediulocle drastice si pre langa tota lungimea temporului nu este in stare a consumă Poloni'a „nefericită.“ Si ungurii credu, că si-voru potè assimila o dosa, care este mai mare de cătu ei. Nu este acăst'a nebunia?

Intr' ace'a in daru sunt aceste cuvinte; pana ce aceste s'ruri voru ajunge in publicitate, „cestiunea natiunale“ va fi „deslegata“ — numai nu intrebati cum.

Deci nu potem de cătu să ne esprimemus éra parceră noastră de reu pentru procederea cea fără de capu a ungurilor si să amintim ce-va din decursulu desbaterei acestei cestiuni momentose. Bar. Eötvös éra tienu un'a din acele vorbiri, cari asemenea scarei lui Iacobu ajunge in ceriu, inse dorere, nu se radiem ca acăst'a pre pamentul realu. Barbatul poeticu de statu éra-si cantă unu versu amagitoriu despre libertate, inse si-uită cu totulu, că modulu in care se deslega cestiunea natiunale lovesc in fatia tote concepte de libertate. Dupa „principiele libertatei“ să se deslegă acăst'a cestiune, striga baronul Eötvös, si apoi recomenda primirea elaboratului majoritatei, care nimicesc libertatea spiretuală a natiunilor si le innadusiesc desvoltarea loru natiunale. Asiè interpreteza Eötvös libertatea in care se dice că este atâtă de tare inamoratu. „Nu ne vomu mai retrage neci odata dupa bastiunile privilegielor“ dice Eötvös, si uita cu totulu, său vre să uite, că celor alalte natiuni nu li dă, ce e dreptu, neci unu privilegiu, dura pentru Unguri radica unu monopolu. Asiè dura nu privilegie, ci monopolu — acăst'a este teoria de libertate a lui Eötvös, si daca cei „luminati“ vorbesu asiè, apoi se pot dà cu socotel'a, cum eugeta si cum vorbesu despre acăst'a cestiune ungurii in ale căroru capete iuca nu s'a facutu diua.

Precum diseram, noue ni pare forte rêu pentru acăstă deslegare a cestiunii de natiunalitate, ni pare rêu chiaru si in interesulu ungurilor, pentru cari simtăm mai multa simpatia decâtă să ne bucurâmu candu vedem, cu căta usiorintia si-pregatescu ei propri'a loru perire.

Situatiunea Romaniei in fatia cu Europ'a.

O parte din presa occidentală si chiaru franceza, de unu tempu incoce nu inceteza d'a acușa România si guvernul ei, că voiesc a favoră planulu Rusiei de concista in Oriente. Deca n'am scă, că acăstă parte din pres'a occidentală este dusa in ratecire de pres'a austro-maghiara si de pres'a boieresca din Bucuresci, cari ambele au interesu ca România să n'aiba unu guvern natiunale si liberale care să reprezinte cu demnitate drepturile Romaniei, ci ministrii de cera, si unu simulacru de tronu care pentru o potere aservita se abdica viet'a, libertatile, drepturile, demnitatea natiunale; deca n'am scă, că tote acuzațiunile aparute intr'o parte a presei occidentale suntu ideile inimicilor natiunii Romanilor, primele in pres'a occidentală, pentru că vinu cu perfidia să acuze pe Români in numele intereselor poterilor occidentali, ar' trebui să credem, că Europa ar' voi să faca cu România ce'a ce facu unii cu unu cane pe care au hotarit să lu ucida si pentru acăstă ludeclară de turbat.

S'a observat că, de căte ori opusetiunea retrogradă din România vede la carma Statului unu guvern liberale si care dă semne de demnitate natiunale, striga că acelui guvern are simpatie pentru Rusia. Acăstă tactica s'a adoptat chiaru de o parte din pres'a occidentală. Dumnedieu să ferescă România de unu resbelu in Europa. Pres'a occidentală ar' strigă indata, că România este pentru Rusia si s'ar' potè ca cu robirea ei ca provincia la Ausria, să s'atraga aliant'a acestei din urma. Dupa acea presa, in ajunulu resbelului Prusiei cu Austri'a, Romanii ar' fi putut fi cedati Austriei pentru Veneti'a, fiindu că aveau, dacea ea, simpatie pentru Rusia, in resbe-

lulu Franciei cu Prusi'a, care esiste pana acum in presa numai, ea nu poate sa nu cante refrenulu, ca Roman'a si guvernulu seu servescu planurile Rusiei de concista in Oriinte.

Trecerea peste Dunare a 150 Bulgari de la Petrosiani, [mosi'a unui fostu Domnu, care o cedase in arenda unui Bulgaru, a fostu destulu pentru opusetiunea d'in tiera si pentru o parte d'in pres'a occidentală, spre a acusa guvernulu Romaniei de complicitate cu Rusi'a.

Romanii cunosc aceste stratageme ale inimicilor lor, si nu credu, ca Roman'a pot fi vr'o data sacrificata de majoritatea poterilor celor mari ale Europei. Care ore d'in aceste poteri ar' vo'l perirea Romanilor? Franc'a si Englter'a? dar ele s'au luptatu in Crimea pentru libertatea Romaniei. Apoi Englter'a a fostu forte rezervata in fatia cu propagand'a austriaca de a impune Romanilor a si-schimb'bă ministeriulu, totu dupa aceea pressa. Aceste poteri nu voru potè distrug fapt'a loru, fara a aruncà unu velu peste glorios'a pagina a istoriei acelei epoce. Roman'a si guvernulu ei de asta-di nu si-au schimb'batu sentimentele loru, si un'a d'in faptele ce dovescun acésta este chiaru, ca n'au crutiati nimicii spre a dovedi dorint'a ce au d'a avea cea mai deplina buna intielegere cu Port'a Otomana.

Este ore vre unu tratat secretu intre guvernulu Romaniei cu Rusi'a? nu; dar opusetiunea face d'in acésta calomnia a ei o arma de partita, oarma de returnare a guvernului, ba inca unu apel la invasiune, care pot face multu reu si Romaniei si poporelor d'in Oriinte, pe care le implica. Acésta este o crima. Facut'a acestu guvern'u pentru Rusi'a mai multu de cătu pentru alte poteri? nu! Cu tote acestea pres'a occidentale dice ca guvernulu Romaniei este unu instrumentu rusescu. Pe ce se intemeieza ea? Este elu ore unu instrumentu rusescu pentru ca nu se scola contr'a Rusiei si n'aduce cu acésta complicatiuni in linistea Oriintelui? Dar' Roman'a si guvernulu ei sciu cătu realisarea planului, ce i se atribue, ar' potè fi fatala intereselor Romaniei. Istori'a acestei tiere li spune, ca politic'a ei traditiunale a fostu totu-de-un'a a face, fatia cu Port'a, a se respecta drepturile Romaniei, si a intretiene legamintele amicale cu imperiulu otomanu. De cate ori domnii cei mari ai Romaniei au radicatu armele contra Portei, a fostu numai ca sa se rechiame la legalitatea tratatelor vecchie, si chiaru idei'a de unire a totutoru Romanilor intr'unu singuru Statu, ivindu-se d'in candu in candu, nu a muguratu de cătu sub form'a unirii cu suzeranitatea Portei, idei'a ce a fostu cea d'in urma creditia a unui-a d'in domnii cei mari ai Romaniei, Mihaiu Vitezulu, idei'a natuionale, care inse a costatu viet'a eroului, assassinatu de generariulu Austriei, de Basta, ca ci Mihaiu fu acusatu ca voise a trece cu Transilvani'a sub suzeranitatea Portei.

Este ore leale, este in destulu a adunà acusatiunile presei d'in Vien'a si presei magiare d'in Pest'a, si presei de opusetiune a partitei retrograde d'in Bucuresci, cari nu voru libertatea si drepturi politice, cea d'antaiu de cătu pentru magiari, si cea d'a dou'a de cătu pentru boiari, cari nu voru o Romani'a, cari nu voru unu Statu latinu la Dunare?

Doctrine triste si nenorocite, ce nu ar' fi trebuitu sa manjesc colonele presei generose d'in Occidente, presei francese mai alesu, care se pretinde aperatori'a dreptului omului si a natuinalitatiloru, si care inca vorbesce ca pres'a austriaca. Este in destulu, amu disu, ca asupr'a acestoru acusatiuni, cari au ruginie a se face altufelu de cătu luandu masca intereseelor Europei occidentale, sa se respandesc in poporele generose ale Europei calomnie despre natuinea romana? A dice ca elementulu latinu, ca Latinii de la Dunare nu mai voru sa fie Latini, si trebuie dati dar in robia parte lacomiloru d'in Panoni'a, parte Fanariotiloru d'in Roman'a?

Sunt indestule acele acusatiuni ale inimicilor libertatiloru omenesci, spre a face d'in caus'a Magiariloru si boiariloru d'in Roman'a caus'a nobililoru popore ale Franciei si Angliei? — spre a ucide o natuine? Astu-fel trebue sa se apere ore de cătra Latinii interesele latine de la Dunare, ucidiendu poporele latine? „Sire! dicea poetulu Gringoire cătra Ludovicu XI, este nedibacu modulu d'a protege literale, candu spendiuri pe literati!“ Curiosu modu d'a protege elementulu latinu, voindu a ucide poporulu latinu de la Dunare, sentinel'alui Traianu ce veghia inca la locul seu! Astu-fel trebue sa se apere ideile de libertate si de dreptulu omului, cari au facutu gloria Franciei, omorindu pe Dunare acele idee, prin resturnarea singuriloru omeni, ce le intielegu si le practica si prin aducerea la potere a inimiciloru Franciei, acea Francia care nu este iubita de tirani, nici de sclavi, ci de cei liberi numai?

Interesele natuinali, interesele guvernului romanu lu-punu mai pre susu de ori-ce banuila de acésta natura.

Voiessce pres'a occidentale, precum voiesscu Magiarii si retrogradii nostri, ca Roman'a si guvernulu

ei sa tieni tier'a nearmata si supt unu regime de tirania, astufelu cum era inainte de tractatulu de Parisu? Voiessce ca acésta tiera sa remana unu campu incultu? Nu credem! Voiessce ea ca Roman'a si cu guvernulu ei spre a da o doveda ca n'are simpatie pentru Rusi'a, sa se revole contra Rusiei si sa compromita chiaru interesele Oriintelui? nu credem! Pentru ce dar se sparia ea de unu guvern'u natuunale si liberale?

Acestei natiuni romane, latine, acestui guvern'u, ai carui omeni sunt crescuti in scoole Franciei, in ideile de libertate si civilisatiune, li se voru prefera instrumintele cari au servit pe Dunare tiraniei si despoiarei poporeloru de cele mai sante drepturi?

Guvernulu de asta-di are, inainte de ori-ce simpatia, dreptulu si detori'a a lucră leale si fermu la viitorulu patriei loru, seu a se imormentà cu dins'a, candu nu voru mai fi liberi!

In fundulu totororul acestoru comedie, cari se fabrica in pres'a retrograda d'in Bucuresci si in pres'a magiara d'in Ungari'a, se lasa a se banu o ideia cu care se serva spre a da mai multa incredere cititoriloru loru, ca Roman'a va fi sacrificata Austriei seu Ungariei, pentru a atrage pe aceste doue popore in aliant'a Europei occidentale.

De aici bucuri'a copilaresca a Magiariloru; de aici curagiulu opusetiunii retrograde — o occupatiune straina! Noi nu admitem acésta. Nici in easu de resbelu pruso-francesu. Puterile garante nu potu ucide in 1870 cea-di ele au facutu in 1857. Acele poteri n'au versatu sangele si aurul loru ca sa iee Roman'a de la Rusi'a si sa o dea mai in urma Austriei, Ungariei seu partitei retrograde d'in Roman'a invinsa supt zidurile Sevastopolului, versandu altu sange, altu auru. Puterile mariau avutu totu-de-un'a delicatet'a in certele pentru interesele loru si nu ceru sacrificie de la poporele mici, cari aveau nevoie de inse-si de protectiune. Au facutu ce-va mai multu: au facutu ce-va pentru ele.

Se face guvernului o crima, ca armeza tier'a. Armarea este facuta in legalitate, in interesulu neaperatu alu tieriei, si nici de cum in interesele politicei, care ar avea de scopu sa turbure Oriintelte. Roman'a, la orice casu, va fi neutra, dar' va fi armata, tocmai pentru ca sa pota sa remana neutra. Ea nu va atacà pe nimeni, dar' candu ar fi sa-si veda pamantul ei calcatu in picioarele cailor u inemiciloru, tractatele si legile sale violante, si-va face detoria. Ca-ci atunci, candu autonomia ei va fi amenintiata, ea va sa invinge seu muri.

Voiessce pres'a occidentale ce se inspira acum de pres'a austriaca, o revolutiune in Roman'a, o occupatiune in Roman'a? Voiessce ea unu guvern'u fara viciu, fara energie? unu guvern'u care sa desarme pe Romanii si sa umilesca demnitatea natuunale consacrata de tratatele de Parisu? unu guvern'u care sa faca la Dunare unu Statu de Sibariti, de sclavi? fara misiune politica, filosofica, fara trebuinta de a fi? astu-fel cum amu fostu chiaru sub regulamentu? voiessce pres'a occidentale unu guvern'u, care sa nu faca de cătu sa injure pe Rusi'a, sa nu faca de cătu o politia turcesca pe Dunare? sa incunune malulu stangu alu Istrului cu capete de Bulgari revoltati?

Acésta presa generosa nu mai voiessce libertatea poporeloru apesate de tirani? este ea acum aperatori'a tiranei contra libertatii poporeloru? este ea inimic'a vitieloru latine?

Pres'a occidentale, pres'a francesa mai alesu, era in fruntea ideelor generose si liberale, si avea prestigiul; apera ideele de libertate ale poporeloru apesate, ale poporloru latine. A combate asta-di acle idee, numai este o fapta liberale! este a aduce unu continginte sistemei de tirania si de concista, este a abilca la totu ce face prestigiu, a necunosce sentimintele generosei Francie. Ca-ci in fine o parte d'in pres'a occidentale ce face altu de cătu a sprijinu pe Ungurii, cari voru sa restorne tirani'a Austriei, ca sa puna tirani'a Ungariei asupr'a poporeloru slave si romane? ce face in Roman'a de cătu a sprijinu venirea unui guvern'u de retrogradi, cari au oferit serviciile loru Rusiei in toti tempii; cari voru sa introduca in Roman'a vechia stare, ce a fostu sdrobbita de resbelu Crimei? si sa faca d'in nou d'in Roman'a proprietatea catoru-va familie privilegiata? In urm'a toturorul acestor'a este ore dreptulu si detori'a presei occidentale a cere schimbarea guvernului Romaniei, a se amestecà in lucrurile nostre interiore? Deca cutarei poteri nu i-ar' placè cutare ministeru, fiindu pre liberalu, s-ar' face totu ca sa numai fia; cutarii alte poteri nu i-ar' placè cutare ministeru, fiindu reactiunari, s-ar' face totu ca sa numai fia, si astu-fel ar' veni pana la ide'a d'a ucide natuinea atacand'o necontentitu, nascocindu, ca este simatica Rusiei, ca voiessce a secunda pe Rusi'a spre a rescula poporele Oriintelui contra Turciei si o suta de alte inventiuni cu care se serva, asta-di unii, — unde amu jaunge cu acésta? unde ar' mai fi autonomia? ce ar'

mai fi de tratatulu de Parisu, care ascura Romaniloru neaternarea absoluta a administratiunii din intru? „Rom.“

D. B.

Die ta Ungariei.

Siedint'a d'in 1 diecemvre a casei reprezentantiloru.

Presedinte: Salomonu Gajzágó, notariu; Petru Mihályi, de la guvern'u ministrii: Horváth, Lónyay, Gorove, b. Wenckheim si c. Andrassy.

Dupa autenticarea protocolului siedintiei de eri, Svetozaru Miletici interpeleaza pre ministrul internalor, ca pre bas'a caror legi fura arestatati si ascultati Ivanovici si Karajelon? are ministrul de cugetu a i tramite la tribunalulu loru legalu d'in Belgradu?

Ernestu Simonyi intreba pe intregulu ministeriu, ca esiste ore intre Ungari'a si Serbi'a vre unu pactu de estradare? si daca e, voiessce ministeriul a lu comunicà casei?

Ambe aceste interpelatiuni se predau in scrisu ministeriului.

Sigismundu Bernáth ar' dor sa treaca la ordenea dilei, ca ci tempulu e scurtu si scumpu.

S. Miletici mai adreseaza ministrului internalor una interpelatiune, intrebandu-lu: pre temeiul caror legi a suspinsu alegerea magistratului cetății Neoplant'a? are d. ministrul de cugetu a presintă casei tote scrisorile referitorie la casulu acestu-a?

Apoi se face votarea definitiva a proiectului de indreptatirea egala (!) natuunale, firseste d'in partea magiariloru.

Urmeaza la ordenea dilei peritra'area proiectului de lege despre inarticularea arcepicopiei romane de Alb'a-Iuli'a si a episcopidelor romane de la Logosiu si Gherla.

Ernestu Simonyi nu se inviesce la sporirea membriloru casei magnatiloru.

Alesandru Romanu propune unu paragrafu nou, care dispune a se conchiamà unu congresu provisoriu, care ar' avea a trata si resolvà multe cestiuni urginti ale basereccii romane gr. c.

Ungurii respingu motiunea acésta, si primescu proiectul precum in generalu asiè in specialu fara vre-una modificatiune.

Apoi se iee la desbatere proiectulu de lege si actulu de concesiune pentru linia ferata Oradea-Mare — Clusiu — Sabiu, si se primescu in generalu fara vre-una observatiune.

La desbaterea speciale luara parte Ernestu Simonyi, secretariulu de statu Hollán si ministrul Lónyay.

Proiectulu referitoriu la intrebuintarea inprumutului contrasu pentru cladirea căiloru ferate si a canaleloru se va tipari.

Urmeaza la pertratare proiectulu de lege pentru unuine a Transilvaniei cu Ungari'a.

B. Wenckheim recomenda proiectulu comisiunei centrali.

Elia Macelariu sustine, ca pretins'a lege de uniune nu este adusa si santiunata in modulu receptoru, prin urmare nu posiede conditiunile unei legi si nu este lege.

Urletele magiariloru si strigările amenintatorie ale presedintelui amutira pe oratoru, care se vediu silitu a parasi casa.

Ionu Popoviciu Deseanu intreba, ca esiste libertatea vorbirei in cas'a dietei unguresci ori ba? si daca e, ore e in dreptu presedintele a luà cuventul de la membru casei, candu acei-a n'aru fi d'una pararea cu elu?

Dupa ce presedintele Sol. Gajzágó mai borborosi ce-va, si dupa ce urletele turbate se mai repetra, se scola.

Paulu Nyáry si provoca cas'a, ca luandu in consideratiune impregiurările, sa asculte pe oratoru, ca acestu-a sa-si pota motivà motiunea.

Macelariu fu invitatu a-si continua cuventarea in favorul motiunei pentru redeschiderea dietei Transilvanie.

C. Ionu Bethlen ar' vrà a combate temeiul motiunei aperate de Macelariu, firesce daca i-ar' succede.

Iac. Rannicher amentindu, ca proiectulu de fatia este introducerea unui nou provisoriu pentru Transilvania, departe de a regula definitiv cestiunea de uniune, propune, ca cas'a sa indruma pe ministeriu, ca acestu-a, luandu in consideratiune tote actele oficiale referitorie la cestiunea Transilvanie, sa susterna sesiunile venitorie unu proiectu deplinu corespunditoriu.

Siedint'a se suspende la 2 ore, si la 4 ore d. am., se continua desbaterea causei Transilvanie.

Cuventarea d. Dr. Alesandru Meclioni

tinuta in siedint'a dietei ung. de la 24 nov.

(Fin.)

Celu mai importantu dreptu natuunale, dreptulu limbei, comisiunea centrala lu lega de etaririle comunelor, munici-

pelor, corporatiunilor bisericești și autorităților. Acum o asemenea otarire, ori că corespunde intereselor poporului pe care îl reprezintă adunarile comunale și municipale, și atunci asemenea otarire este celu putin de prisosu; ori că nu corespunde că e tocmai d'in contra, și în acestu casu d'in punctu de vedere juridică otarirea e nula căci nimicescă drepturile singurătăților.

Comisiunea în cauza de naționalitate dice în raportul său că prin lege vre să asigure pretensiunile naționale, era de alta parte astăzii despune încătu tocmai pretensiunile naționale nemicescă.

Dar' ore comisiunea nu vine în contradicție cu sine insă-si candu d'o parte vre să asigure pretensiunile naționale de alta parte propune astfel de despușteri, prin cari limbă singurătăților naționalități e alungată d'in capulu locului de pre multe terene, esențiale desvoltării? Astfel este terenul administrativ, astfel terenul calificării mai naționale academice, astfel terenul legalității.

Nu sciu cum ar' potă comisiunea centrală să aducă acestea în consonanță cu libertatea individuală; căci dacă voi-mi să prochiamam principiul libertății individuale, atunci mi va concedea fie cine, că neci o limbă nu se poate alunga de pe terenul administrativ, calificării academice și a legalității. Dar' comisiunea centrală nemicescă nu numai îndreptățirea politica prin aceea că, o parte a locuitorilor tinerii gustă necondiționat dreptul suprem politic, participarea în legalitate, pre candu cealaltă parte, carea este mai numerosă, numai condiționată potă să guste aceste drepturi, adeca numai sub condiția investirii unei gramatică.

In astă privință, On. casa; am demonstrat că, testul comisiunii centrale nu corespunde condiției prime. — D'in contră, contraproiectul purcându d'in preceperea chiară esintiei ideii de naționalitate, recunoscând că, drepturile naționale sunt necondiționate, a ocupat acea pusețuire care singura și în stare a deslegă cestii.

Dar' se presupune că, totu ce am disu despre ideia de naționalitate este retacită, nebasată, nu e la locu, e de aruncat, — se presupune că io n'am preceput bine pretensiunile naționale și că cu totul altu punctu de vedere are să ni se servească de cincisura; totu-si ramane unu lucru ce nu potă fi trasu la indoieala, acelă că, ori-cari ar' fi pretensiunile naționale, ele la o nație sunt de aceea-si natură căsă la alta, si tocmai pentru că sunt de o natură, pretindu-sout legalu de natură egală. In parerea mea, comisiunea centrală n'a satisfacut respectului acestui-a.

Comisiunea centrală nu numai vătăma că nemicescă egală îndreptățire, căci a priori radica o limbă de a supr'a legii, si pre această limbă nu numai o scutește necondiționat și o impune în modu demandativ; pre candu celor-a-lalte limbe li tind numai unu scutu condiționat. O face această — cum dice raportul comisiunii — d'in cauza că, unu statu nu potă exister fără de o limbă centrală oficială, fără de o limbă medilocală. Vătămarea egalei îndreptățiri numai astăzii ar' potă justifica, dacă egală îndreptățire ar' eschide posibilitatea unei limbi centrale oficiale și medilocală. Această contraproiectul n'o face. Contraproiectul sustine nevătămatu principiul de egală îndreptățire, si tocmai acestu principiu de egală îndreptățire este carele necesariamente conduce la o limbă oficială și medilocală în centrul. Mare este diferența între aceste două proiecte, căci pre candu primulă vătămandu egală îndreptățire nu se basează pe dreptul pre volnicia, alu doile se radiemă tocmai pre base juridice. In § 4. d'in contraproiect se dice apriatu că, limbă majorității relative a terei este limbă oficială și midilocală a statului.

Aici dara s'a rezervat apriatu necesitatea unei limbi oficiale și nu se eschide posibilitatea.

Am disu că nu este iertată a incunigură principiulă egalei îndreptățiri. Egalitatea de drept nu potă fi în opusență cu ideia fundamentală a statului; dacă nu e în opusență, apoi nu mi potă spune neci unu argument care ar' îndreptățiri legalitatea spre nemicescă îndreptățirii egalei.

Dar' egală îndreptățire neci că potă fi contraria statului, — si cine ar' denegă această, ar' denegă doctrină cea vechia mai bine de două mii de ani a istoriei universale, ar' denegă tesaurul celu mai scumpu alu progresului genului omenescu, ar' denegă — faptele.

Nu voiu să provoc la statul federal alu Sutierei, dar' voiu provocă la singurătățile lui cantone compuse de naționalități diferite. Aici gasimă pretotindenea că, egală îndreptățire există numai în principiu și nu numai pre charhia, ci și realizata in fapta.

A denegă egalitatea de drept, este mai multu de cătu a denegă fapte, este a clatină petr'a fundamentală a statului, este a despoia statul de îndreptățirea lui morală de a susține.

Că-să la individi, astăzii și la nații, unui popor i se viuă necesariamente rol'a prima a suprematiei carea se basează pe prerogativele ce-i dau proprietățile și calitățile lui.

Asemenea suprematia naturală nu este eschisa d'in contraproiect, contra unei asemenea suprematii nu se poate nimeni tangă, asemenea suprematia ori cine o va recunoște și primi cu adeverata multiamire, — dar' nu este cu potintia a primi o suprematia ce nu si-are radecine în relațiile faptice, ci se basează numai pe clausele legilor.

Acăstă suprematia se poate inchipu numai pre două băne, adeca ori pe drepturile mai mari castigate in urmarea de vîndintie, ori pe fortă.

Cine se basează pe prim'a, să ni dovedește o descendin-

ție superioră și me voi închină lui; pe a dou'a în adeveru se poate basă fie-cine, care are a mana poterea. Dar' On. Casa! precum de o parte este nu numai detorintia ci și virtutea a se pleca naintea dreptului, astfelu de alta parte este slabitiune a se pleca naintea forței. In astă privință, On. Casa! testul comisiunii centrale precum și stilizat, — nu voi dice: cu intenție, dar' în — realitate pretinde de la naționalitate nemagiară astfel de imposibilitate morală.

Sun convinsu că Onora' Casa nu va pretinde astăzii, nu va pretinde căci scie împreună cu mine cumăna naționale tocmai căsă singurătății au unu interesu mai săptu și mai prăsusu de cătu vîstă: acestu interesu este onoreu, — a nici o cere acăstă său a ascultă de cerere, este de o potrivă imposibilitate morală.

Onora' Casa vede insă cumăna proiectul comisiunii nu corespunde condiției a două, a deca egalitatei de dreptu, carei-a contraproiectul corespunde deplinu.

A trei'a condiție la deslegarea cestii este, precum avui ocașia dice, ca să se facă astfel de despușteri, ca principalele stabilități să nu ramane numai pe chartia ci să treaca și în viață, a deca este punctul de privire alu conformitatei.

Aci numai două principii potă să ni se servească de cincisura: primul e că pre cătu numai se poate să deschidem tootororul limbelor totu terenelor esențiale pentru desvoltare, era alu doile este, ca limbă publică a massei poporului să fie pre cătu numai se poate limbă națională.

Spre scopul acăstă, în parerea mea sunt două mediloci: Primul, dacă noi vrem să sustinem principiul facultativ în tota integritatea și normăginirea lui, si urmandu exemplul Belgiei vomu dice că, totu limbile ce sunt indatinate în tiera se potu folosi liberu pretotindenea și pururea. Acestă, on. Casa! în Belgia nu se poate executa în praissa, era la noi este tocmai imposibilitate fizică. Deci, dacă nu potem alege acăstă cale, nu ni mai ramane de cătu numai unu, și acăstă a aplicarea limbii la teritoriile. (Sgomotu.)

On. Casa! Marturisescu că me surprinde desplacerea ce intimpinu (Sgomotu), candu vorbescă despre necesitatea teritoriilor limbistică, căci neci testul comisiunii centrale n'a incunjurat teritoriile limbistică. (Stang'a estrema: Astăzii e?)

On. Casa! De multe ori am auditu dicindu-se despre teritoriile limbistică că, înfintarea acestoră n'ar fi alta de cătu regresarea în acea epoca barbara candu nu numai singurătățile naționale dar' inca si — nu mi aducu a minte cum se dice ungurescă „die Geschlechter“, gentilitate (Strigari: A nemek!) — astăzii, gentilitate inca se isolau. Eu astăzii cred că, dacă voim să dăm limbelor drepturi, apoi teritoriile naționale nu sunt de cătu înfintării a acelei legi naturale simple și perpetue, carea pe veru ce vietuitorul la legă de timp și spațiu. Va se dica, teritoriile naționale nu se potu înconjura.

De acă d'in punctul conformității numai acea întrebare mai potă fi că: cum să se înfintze teritoriile limbistică în modu mai coresponditor?

Fără indoieala și fie-care va dice acă cumăna astăzii se poate înfintă în modu mai simplu și mai coresponditor, dacă pe unu teritoriu se indatinează limbă cătu mai putină, său dora numai unu. Astăzii dare tocmai d'in principiul d'ă neconformă scopului, se nasce căsă o consecință principiului arondarii, ce se cuprinde în contraproiectu.

Principiul arondarii nu isvorase d'in ideia juridica a naționalității, nu e principiu fundamentalu, si de aceea lu înșiru sub punctul de vedere alu conformității. D'in astă cauza, sum gătită a primi alta modalitate de locu în momentul acelă in care me voiu fi convinsu că, există altă mai coresponditoră pentru a realiza îndreptățirea egală a limbelor.

Principiul de arondare nu potă fi contrariu unitatei teritoriale și politice a statului. Nu e contrariu unitatei teritoriale, căci nu desbina neci o partece de la teritoriul statului ca să o aneseze la altu statu să forme unu statu separat (Sgomotu). Nu e contrariu unitatei politice căci — în parerea mea — condiția unitatei o constituie guvernarea și legalitatea unită, si în astă privință nu există neci unu punctu în contraproiectu care să atace unitatea politica și care nu si-ar' affă primă sa condiție tocmai in această unitate.

Se dice că, principiul de arondare nu e contrariu unitatei statului, dar' pregătescă vătămarea acestei unității. Daca unitatea statului va fi pericolata prin acă, că in tiera voru există teritorie naționale eschisivă ale unei limbi singure și nemagiară, apoi neci sistemul centralizatoriu nu va delatura acestu pericolu, căci chiar după astă sistema se poate să fie într'unu comitat numai o limbă pentru protocolu, d.e. in comitatul Carasiusului numai limbă romanesca. Deci, dacă e pericolu intru acăstă, apoi e pericolu dejă într'acea că in tiera există mai multe naționalități, era acestu pericolu nu lu voru delatura prin acea că nu voru multiamre pe majoritate, prin acea că voru ignoră nășintele majorității cari nu sunt contrarie statului ci incapă cu statul. (O voce: Astăzii e! Sgomotu. Ilaritate.)

Acum recapitulandu pe scurtu cele înșirate (Saudimur! Sgomotu) voi dice: contraproiectul e caracterisat de: recunoșterea individualității naționale, necondiționarea drepturilor naționale ale individului, principiul de îndreptățire egală, și conformarea cea mai mare posibila.

D'in contra, proiectul comisiunii centrale e caracterisat de:

1. ignorarea naționalilor d'in tiera;
2. pastrarea său seutirea numai de diuimetate a drepturilor naționale ale individului;

3. nemicioarea îndreptățirii egalei; și

4. neconformarea la scopu.

Acum, on. casa! dacă nu este coresponditoru a avă 3 limbi, apoi a avă 6 este și mai putină coresponditoru. (Sgomotu). Me rogă de iertare, intru intileșul contraproiectului, unu comitat potă să aiba celu multu 3 limbi; dară după testul comisiunii centrale voru fi celu putinu 6, căci 1/3 a oficialilor municipali, procedindu cu legea potă să-si alegă după placu cutare limbă pentru consultare și protocolu, desă n'ar' fi indatina in comitatul său tocmai nu s'ar' affă in comitatul defelut o nație de acea limbă, astăzii, de mi-e permisul să aducu unu exemplu: In comitatul Temisiorului ar' fi destul 1/3 a reprezentatorilor pentru ca să pretindă limbă slovacă, si cu legea a mana ar' potă pretinde, dacă nu d'in alta cauza apoi celu putinu de siega.

Deci 6 limbi pe unu teritoriu este neconformitatea cea mai mare ce se poate închipui căci de vomu dice că, 6 limbi într'unu comitat nu e necoresponditoru, apoi nu sciu cu ce dreptu s'ar' potă dice că 6 limbi in centrul ar' fi lucru necoresponditoru? Eu dicu că e necoresponditoru si in centrul si in comitat.

Dupa tote acestea, acu potu spune pe scurtu, cumăna testul său proiectul comisiunii centrale numai unu principiu sustine in tota charitatea si-l' urmarescă cu tota consecință si acestu principiu este suprematia legală a nației magiare. De acea potu dice că proiectul acăstă nu e alta de cătu o editiune nouă calificată a legilor din 1836, 1840, 1844 si 1848 (Sgomotu). In esență e totu acea. Totu acea este ideia fundamentală, totu acea e nășintă principală, numai formă s'a schimbă. Dar' On. Casa! candu înșirau cauzele ideii de naționalitate, am tacutu cu totulu despre acele legi; am tacutu căci nu este nimene care să nu soie cumăna in Ungaria cauza mai de aproape a ideii de naționalitate au fostu tocmai acele legi. (Contradicteri.) Tote se potu negă, se potripi a negă. (Dar si absurdile se potu tote afirma!)

Acum, On. Casa! a voi o deslegare ferică a cestii de naționalitate pre calea acea pe care a venit in tiera nostra spre nefericire, — astăzii ceva n'asju potă incuviință.

Contraproiectul meu inدرăsescu se-l recomandu atenției si partinii onoratei case, si credu că nu-lu potu recomandă mai bine de cătu imprumutandu cuvintele propriu ale dlui ministru de cultu scrise într'unu opu celebru alu său, alu carui-a titlu e „Einfluss der herrschenden Ideen des neunehnten Jahrhunderts auf den Staat.“ *) (Miscare) Eu opulu l'am cedita nemtiescă, deci si citatiunea voiu inderăsni a o etă nemtiescă. Aceste cuvinte sunt: „Ueberall, wo man die nothwendige Entwicklung und Umgestaltung der Begriffe nicht zu hindern vermag, und doch die entsprechende Veränderung der politischen Verhältnisse nicht gestatten will, entsteht früher oder später ein Kampf, der immer mit dem Triumphe der herrschenden Begriffe über die Verfassung endet; denn der menschliche Geist, der seiner Bestimmung folgend, immer fortschreitet, kann durch materielle Mittel der Staatsgewalt unterdrückt, aber nie wirklich besiegt werden.“ **)

Dupa cele căte le-am desfasurat despre ideile naționale, nu e pericolu dacă se primesce proiectul meu, ci pericolu e dacă se primesce alu comisiunii centrale. (Aprobari. Miscare).

„Albă“

Oradea-mare, 25 noiembrie 1868.

Onorata Redactiune! Petru si Costă Siule locuitorii in Buldiu (Csarnoháza) vendiendo d'in proprietatea loru nemiscatoria, indusa in protocolul fundale de sub nrulu 107, parcela de sub nrulu 193, ca transcrierea să se pota efectua pre numele cumpăratorului Nicora Lascu din Buldiu, acestu-a, pre langa contrasemnarea subscrisului, a recursu la vicespanulu I. a Comitatului pentru licență autorității politice de diribirile! fiindu in se contractul legătu intre părți, scrisu in limbă romana, de-să atâtul recursulu, cătu si atestatul comunei, că parcela 193, se pota runpe de către intregul fundale, eră scris in limbă magiară, si astăzii s'a documentat cu prinsulu contractului si in limbă constituiunale, totu si vicespanulu I. Drnu Miskolczy Lajos tote actele le au tramisu judelel cercuiale de la Borod cu indrumarea, ca pe parti se le provoce, să-si introduca Contractul cu autenticitate in limbă magiară, (selekție az a) alatt mellékelt s'oláhn' yelven kiállított a lásvételei szerződés hiteles magyar fordításának — mely nélkül az úgy állását nem érhetem — beszerzésére utasitsa.

In cerculu Borodului, de unde suntu pările contraente, atâtul judelel cătu si juratulu suntu magiare, cari nu cunoseau limbă romana in scrisu, (juratul nici că o vorbesce), prin această dara nu si potu procură traducere autentica, unde să merge acumă pentru a si affă unu traducatoriu? să merge in altu

*) „Inflintă a ce ideile domitorie ale secolului IXX. o exercizea a supr'a statului.“

**) „Pretotindenea unde desvoltarea si transformarea concepcelor nu se poate impiedica, si totu-si nu se concede schimbarea coresponditora a relațiilor politice, — se naște curandu său mai tardiu o luptă, carea se finesce pururea cu triumful ce concepcile domitorie lu reporta a supr'a constitutiunii; căci spiretul omenescu, care, urmandu destinării sale, progrezează neînstatu, — potă fi nădejdu de către mediocile materiale ale puterii statului, dar' neci candu nu potă fi devinzu cu desevarsire.“

cereu, si mai incolo, pana voru dà de unu deregatoriu comitatensu, carele pricepandu lucrul să se faca traducatoriu si autenticatoriu? acésta e administratiunea cea efina a justitiei? ca bietulu plugariu să amble de la dare pana la mare, să pierda tempu, si să platescă traducerile? Dnulu vicespanu ar' trebul să intielegă limb'a poporului, carele face diumetate d'in comitat; decumva inse, pre cum vedemu, nu o intielege, n'ar' trebul să caute comoditatea Duieisale, ci dupa modest'a nostra parere si ar' fi potutu lăua atât'a ostendela, ca să intrebe pe unulu d'in cei doi notari romani comit. (Venteru si Poenariu), că ce e cuprinsulu contrasului romanu, scrisu inca in 1866, in limb'a romana, adeca sub absolutismulu provisoriu, carele respectă mai multu interesele omenimiei, provinitorie in limb'a naționale.

De-si politic'a presintelui a vîritu intre națiunea magiara si cea romana ce-va neincredere, pre basea acestei situatiuni n'ar' trebul să vatemamul interesele siuguratecilor. — Cu apucature insultatorie nu ne vomu apropiă d'olalta, nici vomu contribul la deslegerea cestiuniei naționali, de-si diet'a va face la legi preste legi in ast'a privintia. *Ios. Romanu,*
advocatu.

Romani'a

Cuventulu de tronu

(prin care se deschisese corporile legiuitorie in 27 nov.)

Domni Senatori.

Domni Deputati.

Aflandu-me asta-di in midilocalu domniavostra, celu d'antēiu simtimentu de detoria ce se descepta in anim'a mea, ca si intr'a domnievostra negrescu, este de a multiamă ceriului că si in anulu acest'a a intinsu asupr'a nostra bine-cuventarea sa de pace si de abundantia. Intr'adeveru nu numai că amu potutu esportă in acestu anu intr'itu de cătu alta data, dar reservele ce nu s'au esportat inca sunt immense. Acésta prosperitate a dovedită că, daca nenorocirile d'in urma au fostu unu boldu spre a ne imbarbată, ca să luptăm contra loru, sortea cea buna este si ea pentru poporele vigurose, unu stimulantu puternicu pentru desvoltarea activitatei naționale.

Deca, domniloru, am constatau cu fericire mara crescere a activitatelor poporului romanu, mi-implinescu o detoria constatandu bun'a ordine, ce domnesce in tota tier'a si potu dīce cu mandria, că națiunea romana inainteza cu pasi rapedi spre a ocupa unu locu in societatea moderna, unde națiunile se clasifica dupa garantiele, ce dau moralitatei, dupa titlurile de serviciuri, ce aducu umanitatei.

Unu incidentu numai a venită să tulbure acésta armoniosa stare de lucruri: acel'a de la Petrosani, unde unu numeru de straini, favoriti de situatiunea localitatei, au pottu dejucă supraveghierea autoritătilor nostre, potendu-se intruni si trece Dunarea.

Desvoltarea toturoror ramurilor activitatei naționale cere ca si administratiunea să devina d'in dī in dī mai in raportu cu necesitătile sociale. Ati facutu multu, domniloru, pentru acésta in sesiunea trecuta. Guvernul meu cauta la rendulu său să aducu imbunatatările ce lu privesc.

Daru spre a ajunge la acésta, trebuie să tiemenu de aproape in vedere starea finanziara, de la care depinde tota desvoltarea materiala a unui Statu, si pentru care creditulu este adeveratulu dinamometru. In privintia acésta constatāmu cu bucuria că efectele publice, sporite in anulu 1867 cu 15 la sută, s'au urcatu in acestu anu inca cu 18. Astu-fel obligeatiunile rurali, cari la incepulum anului acestui-a aveau cursu de 78, acumu se cumpera cu 96, ér' obligatiunile Oppenheim cu 84; si cum potă fi intr'altu-fel, candu acum nu numai că budgetele noastre nu se equilibra cu unu deficitu, dar ele lasa inca unu excedentu. Intr'adeveru, exercitiul anului 1867 s'au inchis cu unu prisos de peste douăzeci milione lei vechi, cu care s'au potutu acoperi deficitul anului 1866, fără să mai fimu nevoiti a recurge la unu nou imprumutu. Exercitiul anului cūrinte, daca nu va lasa unu prisos de atât de mare, nu trebuie să uitămă cătă imbunatatările s'au adus in deosebitele servicie, cătă constructiuni si mai cu sema cătă reparatiuni s'au facutu. Budgetele anului viitoru, ce sunt in cercetarea comisiunei domniei-vostre, ve incredintieza că er'a imprumuturilor este inchisa si că nici contribuabilitorii nu se ceru sacrificiurei noioe, de si avemu cu drumurile de feru si cu organisarea armatei chiel-tuele estraordinarie de antēia ordine.

Să nu uitămă asemenea că detori'a nostra, nefindu consolidata, ea se stinge pe totu anulu prin anuităti. Vediendu cătă situatiunea nostra financiara s'a ameliorat, potem asemenea fi mai securi a potă face onore angajamentelor luate de guvernul trecutu pentru resolvirea cestiuniei monastirilor dfise inchinate, fără a ave recursu la unu imprumutu, căci sperămu, domniloru, că comunitătile d'in Tur-

ci'a, ce suut interesate, nu voru mai pune pedeca de a primi sumele consacrate loru.

Unu lucru d'in cele mai esentiale, a supr'a carui-a atragu atentiunea domniei-vosra, este instruictiunea publica si mai cu sema scoalele primarie, pentru cari credu că sacrificiile ce aduce o tiera nu sunt nici odata pră mari, fiindu că se platescu in urma cu interese indouuite. In privintia acésta s'a infinitat in tiera unu numeru insesnatu de scole rurale de modelu, despre care am constatatu cu placere, că producute deja fructele dorite; pentru formarea invetiatorilor, au inceputu a se deschide scole normale in districte prin laudabil'a initiativa a cetatianilor, d'in care se vede, că se simte imperios'a necesitate de a grabi si a inlesnă desvoltarea luminarei poporului.

Midilocele, ce ati datu domni'a-vosra guvernului meu, l'a pus in stare de a repară unu mare numru de beserice ce amenintă ruin'a; cu tote acestea mai remane inca multu de facutu in privintia acésta, si este o detoria a tierii si a guvernului de a ingriji, ca monumentele sacre, radicate de strabunii nostrii, să se pastreze in tota splendoria loru, prin care se inaltia si se insufletiesc simtimentul moralu alu poporului si i-se nobilesce anim'a.

In ce'a ce remasesemus mai inapoi de societăatile civilisate, sunt midilocele de circulatiune. In anulu acest'a potu dīce, că am facutu pasi enormi pentru realizarea celor d'antēiu. Astu-felu dara, deca legislatur'a anului acestui-a n'ar fi facutu de cătu atâtu, totu este d'ajunsu spre a si-lasă numele nestersu in analele nostre, precum si in animele Romanilor. Intr'o singura legislatura ati indiestratu tier'a cu o linia de căi ferate, cari lega amendoue capitalele tierii si Romani'a intrega cu Occidente si Oriente. Ati facutu inca, prin legea ce ati votat pentru siosele, ca tote anghiarile tierii să se pota pune in relatiune cu căile ferate.

Potem dara fi securi, că căile ferate nu voru fi o sarcina care va apesa tesarul, ci d'in contra, dandu unu nou si poteriu aventu desvoltarei naționale, voru prosperă si financiile Statului. Sum fericit, dumniloru, a fi celu d'antēiu care să punu sub ochii dvostre rezultatele stralucite ale acestorou doue legi. Terasamintele de la Sucev'a la Iasi si Romanu, de la Galati spre Romanu si de la Bucuresci spre Ploiesci, se lucreaza cu mare activitate; pe drumul de feru, de la Giurgiu la Bucuresci, la prima-vera se va deschide cea d'antēiu sectiune; ér' la Augustu viitoru, speru, tota lini'a. Siosele naționale se voru dà acumu in circulatiune 130 kilometre; poduri mari si mici in mare numeru, 19 poduri de feru, 78 poduri reconstruite; ér' căi judetiane s'au esecutat pe o lungime de 1,600 kilometre d'in cari 200 kilometre s'au si petruitu. Cu tote acestea n'amu intrebuintat de cătu o parte d'in dīlele prevedute de lege pentru anulu curinte.

Astu-fel, domniloru, nu se va implini anulu de la promulgarea acestorou doue legi, si Romani'a va realisă mai multe căi de comunicatiune, de cătu s'au facutu in spațiul de trei-dieci de ani, de candu s'au trasu cea d'antēiu siosea. Am visitat o mare parte a tierii si am constatatu insu-mi aceste lucrări si barbat'f'a, ardorea potu dīce, ce tota poporatiunea tierii pune in realizarea acestorou artere de vicia sociale. Romanii au dovedit cu acésta ocazie, că tutelele de osebita nature, sub cari erau pusi, fura causă de remasera pe locu si că, lasati in proporția loru initiativa si in tota independentia, nu remanu mai josu de cele-lalte națiuni.

Acum, domni Senatori si domni Deputati, vi remane a ve ocupă in sesiunea prezenta de a crea midilocele de circulatiune a capitalurilor, adeca institutiunile de creditu, fără de cari sciti că societatea romana va fi totu-de-un'a silita a suferi.

Legea inarmarei n'a potutu să dñe rezultate immediate si atâtu de satisfactorie, ca legile căilor de comunicatiune. Pentru aplicarea ei trebuieesc create elemente constitutive si chiaru midiloce. Comptandu insa pe ardorea tinerilor nostri oficiari, sum incredintat, că vomu potă dà in curendu o deplina satisfactiune si acestoru aspiratiuni naționale.

In departamentulu justitiei, guvernul meu, consecintă cu promisiunea ce v'amu datu la deschiderea sesiunei in anulu trecutu, a continuat cu tota activitatea potincoasa opulu moralisarei si alu radicării magistraturei spre a o potă pune in pusetiune de a eserța o actiune salutară a supr'a societatei.

Tier'a a primitu cu deosebita bucuria noile Curti cu juratii ce i-ati datu, si a privit uintr'inselu o adeverata descentralizatiune in justitia.

Precum in tote ramurile, asi si in ministeriulu justitiei prin reducerea personalului la strictulu necesariu, s'a facutu o economia insesnatu in cas'a Statului.

Si acum se voru supune desbaterei domniei-vostre mai multe proiecte de legi in scopu de a amelioră si a inlesnă administrarea justitiei.

In ceea ce privesc politic'a nostra d'in afara ea este determinata prin tractatele cari reguleaza si pusetiunea nostra cătra Inalt'a Porta si ne indetoreaza a pastră o neutralitate absoluta, in privintia toturoror puterilor straine. Guvernul meu a cautat in observă cu scrupulositate aceste legaminte, cari sunt cea mai mare garantie pentru tier'a nostra, pastrandu in fati'a poterilor, semnatorie tractatului de Parisu, o atitudine cu atâtu mai respectosa cu cătu ea ne este inspirata prin sentimente de recunoștința. Inse afara de aceste tractate, chiaru situatiunea nostra ne impune indetoriri de buna vecinetate cu marile Staturi, de cari suntem inconjurati si cu cari avem interesul celu mai imperios de a tra în bune relatiuni si de a nu le dă nici unu subiect de inquietudine; cu modulu acest'a potem fi convinsi, că ele voru vedea cu placere inflorirea si prosperitatea Statului romanu, care va exercita si asupr'a loru o influența bine facatoria pentru interesele loru matiale.

Daca inse relatiunile nostre politice sunt determine, ni remane a ne occupă cu d'in a d'insulu de cele comerciale si civile, si de acea guvernul meu a cautat cu mai mare staruntia in anulu acest'a să le intinda si să le determine prin convențiuni speciale. Astu-fel, potu asta-di a ve anunță, că amu inchisatu cu guvernul Maiestatei Sale imperatorele Austriei rege apostolicu alu Ungarici o convențiune postala, la care ne place a crede că va aleră si guvernul Maiestatei Sale Imperatorele Rusielor si care va fi supusa la aprobarea dvostre.

Guvernul meu a cautat asemenea să inchiasca convențiuni, cari să puna capetu juri-dictiunei consulaire. Potu de acum a ve incunoscintia că guvernul M. Sale Imperatorului Rusielor a avutu celu d'antēiu graciositatea d'a consintit a elaboră cu guvernul meu unu proiectu de convențiune in respectul acest'a, si speru, că in curendu acestu proiectu va deveni unu actu internaționalu.

Speru asemenea, că si cele-lalte poteri, secure de sentimentele nostre de gratitudine, nu voru intarzia de a ne dă si in acésta privintia o noua doveda despre solitudinea loru cu care ne-a deprinsu.

Deca iuse lini'a de conduită a guvernului meu a fostu corecta, totu-si ea n'a fostu crutiata de bănuile. Dar sunt incredintat că acum, ca totu-de-năna, faptele voru triumpha a supr'a banuelor. Astu-fel nu potu fi indouela că Inalt'a Porta, candu se va incredintă că concentrările granicerilor si doborantilor facute mai in tota vera trecuta, ne a costat milione, si că facuram acestu sacrificiu numai pentru ca, de pe marginea stanga a Dunarei, să nuvină nici o turburare, ea nu va mai dă cea mai mică atenție celor cari s'ar să se facă a pune la indouela sinceritatea guvernului meu, si va vedea cu placere sirgintele, ce si-dă națiunea romana, spre a deveni mai tare de cătu a fostu in trecutu.

Nu potu sfersi mai bine, dui Senatori si d-ni Deputati, de cătu aducențu-vi aminte, că ori cătu de mare ar' fi prosperitatea de asta-di a Romaniei, deca zizani'a si pasiunea s'ar incuibă in midilocalu domniei-vostre, Statul romanu va periclită, si d'in contra de veti fi uniti, celu putinu in cea ce privesc Patri'a si Tronulu, atunci vomu potă potoli ori-ce amenintare s'ar ivi si invinge ori-ce greutăti, că-ci atunci Dumnedieu va bine-cuvenită lucările dvostre.

Sesiunea ordinaria a anului 1868—1869 este deschisa.

CAROLU.

N. Golescu, A. I. Arionu, I. C. Bratianu, P. Donici, D. Gusti, C. Heraclide.

Varietăți

* * (Bucuria mare in Israile.) Se dice că au sositu dilele aceste unu telegramu, — noi nu lu-am primit inca, — care anunța recederea dlui Bratianu de la ministeriulu d'in Bucuresci. Bucuria, ce a causat acésta faima in biouloul de presa alu guvernului magiaru, se dice că a fostu immensa; capii oficiului percurau tote despartimintele spre a vesti suditilor săi acestu evenimentu de nespresa bucuria, si in naivulu loru triumf strigau in gura mare: „Pace de elu, a cadiutu Brateanu.“ Diet'a Ungariei inca se afă stimulata de unu entuziasm nemarginat, si pre candu reprezentantii naționali se luptau cu bravura eroica in cestiunea naționala, magiarii li trameau bilete cu inscrierea: „au cadiutu Brateanu!“ Candu audira inse magiarii nostri, că Cogalniceanu, caru s'ar fi incredintat compunerea unui nou cabinetu, e acelui barbatu, care a intercalat pre Ghic'a pentru necuviintios'a gratulatiune adresata contelui Andrásy la inaugurarea ministeriului magiaru, — domnilor magari li se ciuntara aripo pentru unu sboru, care si asi nu potă ave sucesu, de cătu sborul lui Icaru. — Wer zuletzt lacht, lacht am besten, dīea germanul, ér' magiarii fi convinsi odata pentru totu-de-un'a că in Bucuresci, pana e lumea, nu se va face politica magiara.

Proprietariu, redactoru respunditoriu si editoriu:
ALESANDRU ROMANU.